

Selská bouře: Britští Zelení ukazují, jak může levice uspět i na venkově

Article by Samir Jeraj
November 6, 2024

Pokud mají zelené strany rozšířit svou voličskou základnu i mimo větší města, nesmí oslovovat jen vysokoškolsky vzdělané lidi ve velkoměstech. Ve Velké Británii získali Zelení dvě křesla v parlamentu i na venkově. Jak se jim to podařilo?

Všeobecné volby, které se ve Velké Británii konaly 4. července, znamenaly pro zemi politický převrat. Doposud vládnoucí konzervativci dosáhli nejhoršího výsledku ve své novodobé historii a byli nahrazeni vládou labouristů, kteří přitom dostali vůbec nejnižší podíl hlasů ze všech vlád od roku 1830.

Právě v této horečné politické atmosféře se Strana zelených Anglie a Walesu dokázala vyhoupnout z jednoho na čtyři poslance: dva zastupují volební obvody ve středně velkých univerzitních městech — Brighton Pavilion, který Zelení drží od roku 2010, a Bristol Central — a dva zastupují velké venkovské volební obvody, které se skládají z malých měst a vesnic — North Herefordshire a Waveney Valley.

Historicky čerpali Zelení v Evropě podporu především z městských oblastí s velkým počtem vysokoškolsky vzdělaných voličů, a soupeřily v konkurenci středolevých a liberálních stran. Výsledek voleb ve Velké Británii tento vzorec narušuje. Je ovšem důsledkem dlouhodobějšího trendu, kdy Zelení již více než deset let soustavně postupují v místních volbách ve venkovských oblastech a úspěšně tak konkurují konzervativcům i centristickým liberálním demokratům.

Kampaň v terénu

Zmiňovaná vítězství jsou tedy vyvrcholením mnohaleté práce v terénu. Odrážejí zároveň ale také posun v myšlení o tom, co je potřeba pro úspěch v různých typech regionů. „V první řadě potřebujete správného kandidáta,“ říká Helen Heathfieldová, vedoucí kampaně nové zelené poslankyně Ellie Chownsové ve venkovském hrabství North Herefordshire v regionu West Midlands.

„Když hovoříme o venkovských regionech, zahrnuje to zpravidla konzervativně smýšlející obyvatelstvo. K oslovení takového publika potřebujete někoho, kdo mu dokáže dát pocit bezpečí, pocit, že je slyšet. Někoho, kdo úspěšně vzbudí dojem, že pro voliče bude jako jejich zástupce opravdu tvrdě pracovat,“ vysvětluje.

Skutečnost, že kontaktování lidí vyžaduje na venkově více úsilí, se nakonec ukázala jako výhoda.

Kandidát musí být také schopen nadchnout stovky dobrovolníků, kteří jsou k vedení kampaně potřeba. „Většina našeho týmu v kampani vůbec nebyli členové Strany zelených a nikdy předtím neměli se Stranou zelených nic společného,“ říká Heathfieldová. „Museli jsme proto pracovat se vším, co dokázalo lidi motivovat, aby se zapojili, a co nejvíc využívat přátele, rodinu a sousedy našich

dobrovolníků.“

Venkovské oblasti mají z definice nižší hustotu voličů, což znamená, že roznášení letáků nebo klepání na dveře vyžaduje více času a více dobrovolníků. Heathfieldová spočítala, že k doručení letáku do tří čtvrtin volebního obvodu bylo zapotřebí tři sta padesát dobrovolníků, zatímco zbývající čtvrtina je osídlena tak řídko, že by bylo zapotřebí dalších šest set. Místo nich proto využili poštovní službu. Pro srovnání: v hustě osídleném městském volebním obvodu by stejnou práci zvládla stovka lidí.

Za samotným počtem potřebných dobrovolníků se skrývá stranická infrastruktura, která je dokáže koordinovat, řídit a podporovat, zajišťovat, že dostanou letáky, mapy a srozumitelné instrukce. Je také třeba starat se o jejich pohodu a zajišťovat náhradu v případě, že někdo vypadne. „I když máte dobrovolníky, stále potřebujete lidi, kteří je budou koordinovat, starat se o ně a pečovat o ně. Žádný člověk není schopen se sám postarat o tři sta padesát dobrovolníků, kteří se přihlásili k roznáškám,“ říká Heathfieldová.

Skutečnost, že kontaktování lidí vyžaduje na venkově více úsilí, se nakonec ukázala jako výhoda. „Naše zkušenost je taková, že celá řada konzervativních poslanců prostě léta a léta nedělá nic nebo jen velmi málo a rozhodně nijak nekomunikují se svými obyvateli o tom, co dělají, pokud vůbec něco dělají,“ říká Heathfieldová.

Program, tón a styl

Slabý protivník, inspirativní kandidát a efektivní infrastruktura pro vedení kampaně jsou základem úspěchu. Teď už jen najít ty správné aktivity, poselství a program, které lidi přimějí změnit své preference a dát svůj hlas Straně zelených. Na místní úrovni se Chownsová jako místní radní proslavila prací na čištění řek znečištěných odpadními vodami a zemědělskými chemikáliemi. To se stalo důležitým tématem také v předvolebním období.

Podle Adriana Ramsayho, nového poslance za Waveney Valley — volební obvod pěti malých měst a sto padesáti vesnic ve východní Anglii — byl program Zelených v oblastech životního prostředí a investic do veřejných služeb populární ve městech i na venkově. „Největším problémem ve Waveney Valley je dlouhodobý úpadek zdravotnických služeb. A já to ukazuju na naprosto konkrétních dopadech, které to v našich venkovských oblastech má,“ říká.

Ramsayho kampaň měla ohlas také proto, že Zelení již o rok dříve zcela ovládli radu okresu Mid-Suffolk, který zahrnuje většinu jeho volebního obvodu. Být v čele místní samosprávy přitom může být i nevýhoda — zejména od té doby, co se v roce 2010 v Anglii financování místních samospráv výrazně seškrtilo. „Naši radní v Mid-Suffolku jsou velmi kompetentní a mohou se pochlubit řadou významných iniciativ, které zahájili,“ říká Ramsay.

Velká řada lidí mi říkala, že ještě nikdy nevolili vítěze.

Nikdy nevolili vítězného kandidáta.

Sociální péče, která je pod extrémním finančním tlakem a politicky se jí všichni raději vyhýbají, je v kompetenci konzervativci ovládaného hrabství. Zelení tak nejsou viněni z jejího stavu, protože voliči chápou, že to není v jejich moci.

Ramsay za sebou nakonec dokázal spojit koalici voličů, která zahrnovala jak venkovské levičáky, tak

celoživotní voliče konzervativců, kteří chtěli mít v parlamentu dobrého zástupce. „Velká řada lidí mi říkala, že ještě nikdy nevolili vítěze. Nikdy nevolili vítězného kandidáta. To jsou lidé, kteří chtěli levicového poslance,“ říká Ramsay. Dodává ale, že existuje také velké množství umírněných voličů konzervativců, pro které „volit konzervativce byla spíš tradice než ideologická záležitost“.

„Tón a styl“ byly podle Ramsayho důležitými podmínkami, aby levicová poselství a program voliče zbytečně neodrazovaly. „V kampani jsem otevřeně prezentoval náš ekonomický program, který je zjevně velmi levicový, volal jsem například po zavedení speciální daně pro nejbohatší,“ vysvětluje. To si však mohl dovolit také díky dobrému vztahu s místními voliči, který si vytvořil díky „kombinaci silné místní kampaně a toho, že jsem byl vnímán jako dobrý zástupce regionu“.

Prolomit městskou omezenost

Zelené strany mají — stejně jako většina ostatních stran — řadu struktur a postupů, které mohou posilovat jejich omezenost ve prospěch měst. Členové, zaměstnanci i funkcionáři stran častěji žijí v městských oblastech, a proto je výhodnější, aby se také stranické schůze konaly tam. Pokud jsou perspektivy lidí z měst ve straně zastoupeny nadměrně, často se stane, že venkovské oblasti vypadají méně atraktivně a jsou méně srozumitelné. Volební výsledky tam se pak horší, což často jen posílí názor, že je lepší zaměřit se na městské oblasti.

„Většina našich předvolebních materiálů, které jsou psány politickou centrálou v Paříži, moc neodpovídá tématům, která jsou důležitá pro venkovské oblasti,“ vysvětluje Marie Pochonová, poslankyně Zelených za departement Drôme v jihovýchodní Francii. „To znamená, že otázky, jako je doprava a přístup ke službám či zdravotní péči, nejsou v programu dostatečně zastoupeny,“ vysvětluje. „Posiluje to také názor, že vzdálení politici z Paříže venkovské voliče poučují,“ dodává.

Venkovští voliči se také ve Francii stále více odklánějí od tradičních politických stran směrem ke krajní pravici. „Ta lidem nabízí pocity hrdosti, jednoty či společenství, které jim dnes chybí,“ vysvětluje Pochonová.

Krajně pravicové Národní shromáždění, které bylo v loňských předčasných parlamentních volbách ve Francii nejúspěšnější stranou co do absolutního počtu hlasů, úspěšně mobilizuje ekonomicky znejistělé lidi tím, že kombinuje tematizaci reálných křivd se steskem po imaginární „zlaté éře“ před politikou rozmanitosti a ženských práv. „Před dvěma lety se krajní pravice nedostala ani do druhého kola, tentokrát získala v našem obvodu třicet tisíc voličů,“ poznamenává Pochonová.

Pochonová se s dalšími podobně smýšlejícími kolegy snaží ve své straně omezit její centralismus. Cílem je změnit strukturu strany tak, aby dávala venkovskému členstvu lepší zastoupení a umožňovala vzájemné sdílení osvědčených postupů pro zlepšení efektivity jeho kampaní. „Musíme pracovat na zapojování lidí, kteří z venkovských oblastí sami pocházejí, kteří v nich žijí a kteří mohou mluvit sami za sebe — a tím i za venkov,“ říká.

V Chorvatsku má zelená levicová strana Možemo! („Můžeme!“) svůj původ v „komunálních“ hnutích, zejména v Záhřebu, kde je přímo zvoleným starostou její člen Tomislav Tomašević. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2024 tvořilo celé Chorvatsko jeden volební obvod. Pro stranu tak bylo zásadní oslovit nejen své městské bašty, ale i voliče na venkově.

Strana skončila ve volbách se ziskem necelých šesti procent hlasů a získala svého prvního europoslance, Gordana Bosanace. Podle Bosanace však výsledky strany ve venkovských oblastech nebyly dobré, přestože on i strana vedli kampaň mimo jiné kolem témat zemědělství a dopravy, které

jsou v těchto oblastech tradičně důležité.

„Jezdil jsem na spoustu farem, malých farem, mluvil jsem se zemědělci a řešil s nimi jejich problémy,“ říká Bosanac. „Tuto strategii jsme zvolili speciálně proto, že nám opravdu vadil narativ, že zemědělci jsou proti Zeleným, což samozřejmě není pravda.“ Zemědělci si podle něj rádi pohovořili o tom, jaké mají problémy s přístupem k evropským dotacím, se mzdami či s pracovními podmínkami.

Tyto pozitivně laděné rozmluvy se však ve výsledku neodrazily, což je podle Bosanace částečně způsobeno historicky nízkou volební účastí, která v Chorvatsku činila pouhých jednadvacet procent. V Evropském parlamentu se chce Bosanac přesto i nadále otázkám venkova věnovat. Zejména chce řešit těžkou situaci malých zemědělců, což může straně Možemo! pomoci vybudovat si mezi nimi volební podporu v příštích volbách. Otázkou také je, jak změnit strukturu strany a její organizační metody tak, aby lépe fungovala ve venkovských oblastech.

Zdá se, že problémy zelených stran na venkově jsou částečně strukturální. Odráží se v nich skutečnost, že moc v jakékoli instituci má tendenci sídlit v městských oblastech. Částečně je ale také kulturní. Většina členů a aktivistů žije ve městech a umí nejlépe vést kampaně právě v městských oblastech.

K tomu je třeba přidat velmi reálné problémy se zdroji: pro budování struktur, vedení kampaní a úspěchy ve venkovských oblastech je zapotřebí více finančních prostředků a lidí v terénu. Jak však ukázaly volby ve Velké Británii, i ve venkovských komunitách existuje poptávka po změně. Pokud na ni nezareagují Zelení, udělají to — a už tak činí — jiné politické síly.

Z anglického originálu A Rural Revolution publikovaného v magazínu Green European Journal přeložil JOSEF PATOČKA.

Samir Jeraj is a journalist and author with a focus on public policy, social affairs, and green politics.

Published November 6, 2024

Article in Czech

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/selska-boure-britsti-zeleni-ukazuji-jak-muze-levice-uspjet-i-na-venkove/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.